

**การพัฒนาชุดคู่มือการปฏิบัติงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการ
ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง
สรุณจิต วรรณนวล ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง**

**Development of Work Manual Set of Early Intervention Services for Children
with Disabilities at Lampang Special Education Center.**

Suranchit Wannuan, Director of Lampang special education center.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาชุดคู่มือการปฏิบัติงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง 2) เพื่อศึกษาผลการประเมินคุณภาพและประโยชน์ของชุดคู่มือการปฏิบัติงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง 3) เพื่อศึกษาผลการประเมินติดตามครูผู้สอนในการนำชุดคู่มือการปฏิบัติงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปางไปใช้ 4) เพื่อศึกษาผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนและหลังครูผู้สอนนำชุดคู่มือการปฏิบัติงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปางไปใช้ และ 5) เพื่อศึกษาผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง โดยดำเนินการตั้งแต่ ปีการศึกษา 2555 – 2557 การดำเนินงานครั้งนี้ มีรูปแบบการพัฒนานวัตกรรมตามกระบวนการบริหารเชิงระบบ 5 ขั้นตอน คือ 1) การวิเคราะห์ปัญหาความต้องการจำเป็น 2) การวิเคราะห์ทางเลือกในการแก้ปัญหา 3) การเลือกทางเลือกที่เหมาะสมและการวางแผนแก้ปัญหา 4) การดำเนินการตามแผน และ 5) การประเมินผล และมีกระบวนการพัฒนานวัตกรรม 5 ขั้นตอน คือ 1) ประเมินความต้องการนวัตกรรม 2) สร้างต้นแบบนวัตกรรม 3) หาประสิทธิภาพนวัตกรรม 4) ทดลองใช้นวัตกรรม และ 5) เผยแพร่นวัตกรรม

ผลการพัฒนาชุดคู่มือการปฏิบัติงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง มีคู่มือการปฏิบัติงาน (Work Manual) จำนวน 29 เล่ม และคู่มือการใช้ จำนวน 1 เล่ม รวม 30 เล่ม เป็น 1 ชุด

ผลการประเมินคุณภาพและประโยชน์ พบว่า โดยภาพรวมระดับการประเมินคุณภาพของชุดคู่มือการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.96$) ส่วนผลการประเมินประโยชน์ของชุดคู่มือการปฏิบัติงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$) และเมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่าทุกเรื่องมีระดับการประเมินประโยชน์ในระดับมาก

ผลการประเมินติดตามการใช้ พบว่า โดยภาพรวมระดับความพึงพอใจของผู้ใช้คู่มือการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีระดับความพึงพอใจในระดับมาก

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโดยรวมสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยรวมทุกทักษะของปีการศึกษาที่ผ่านมา โดยปีการศึกษา 2555 มีผลคะแนนเฉลี่ยรวม 96.46 และปีการศึกษา 2556 มีผลคะแนนเฉลี่ยรวม 99.51 เฉลี่ยสูงขึ้น 3.05

ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการให้บริการ พบว่า โดยภาพรวมระดับความพึงพอใจของผู้ปกครอง อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.30$)

คำสำคัญ ชุดคู่มือการปฏิบัติงาน การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม เด็กพิการ

Abstract

This research aims to 1) develop the work manual of early intervention services for children with disabilities at Lampang special education center, 2) study the results of quality and utility of the work manual of early intervention services for children with disabilities at Lampang special education center , 3) monitor teachers' usage of the work manual of early intervention services for children with disabilities at Lampang special education center , 4) study on the children 's achievement before and after the usage of the work manual of early intervention services for children with disabilities at Lampang special education center and 5) study on satisfaction of parents on the early intervention services for children with disabilities at Lampang special education center . During academic year 2012-2014, the process comprises of 5 steps of innovation development according to systematic management process as follows; 1) Need and problems analysis, 2) Alternative analytical solutions , 3) Selection of suitable solutions and planning for problem solving, 4) Operation and 5) Evaluation. There are also 5 steps of innovation development as follows; 1) Innovation need analysis, 2) Innovation modeling, 3) Efficiency of innovation, 4) Employment of innovation and 5) Distribution of innovation.

As the result of development of the work manual of early intervention services for children with disabilities at Lampang special education center, the set of the manuals comprises of 29 work manuals and 1 manual of application.

The result of quality of the work manual of early intervention services for children with disabilities at Lampang special education center are at “Good level” ($\bar{x} = 3.96$) and the result of utility of the work manual of early intervention services for children with disabilities at Lampang special education center is at “Good level” ($\bar{x} = 4.08$). The overall result shows “Good level” of utility.

The result of teachers’ usage shows “Good level” of employment at $\bar{x} = 4.01$. Every detail shows level of satisfaction at “Good level”.

The result of student’s achievement shows overall average at 96.46 in academic year 2012 and at 99.51 in academic year 2013, which are 3.05 higher.

The result of parental satisfaction states at “Good level” ($\bar{x} = 4.30$) readings.

Key words : Work Manual Set , Early Intervention Services, Children with Disabilities

๑. บทนำ

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าและประชาชนผาสุก เนื่องจากการศึกษาเป็นปัจจัยหลักในการโน้มนำประเทศไปในแนวทางที่พึงประสงค์ทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และศิลปวัฒนธรรม นอกจากนั้นการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนา เนื่องจากการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนามนุษย์ให้กลายเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าที่เรียกว่า ทรัพยากรมนุษย์ ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ประเทศใดประเทศหนึ่งมีการพัฒนารวดเร็วและมากน้อย เพียงใด ขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชากรในประเทศ ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ความสำเร็จในการพัฒนาต้องเกิดจากประชากรผู้มีความสามารถ และได้รับการส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่าง ถ้วนหน้า เด็กและเยาวชนของชาติจัดเป็นกลุ่มทรัพยากรบุคคลสำคัญที่จะเข้ามามีบทบาทในการ พัฒนาประเทศ เด็กและเยาวชนจึงควรจะต้องเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ การเจริญเติบโตของเด็กต้อง อาศัยระบบชีวิตและครอบครัวเป็นพื้นฐาน เปรียบเสมือนต้นไม้ที่ต้องอาศัยดินดี มีผู้คอยดูแลรดน้ำ พรวนดิน จึงจะสามารถเจริญเติบโตได้อย่างสมบูรณ์ ต้นไม้ที่อ่อนแอ จะต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ เพื่อให้กลับกลายเป็นต้นไม้ที่เจริญเติบโตงอกงามขึ้นมาได้ เช่นเดียวกับเด็กที่ไม่สมบูรณ์แข็งแรง มีความพิการทางด้านร่างกาย สมองหรือจิตใจก็สมควรที่จะได้รับการดูแลแก้ไข ปรับสภาพความพิการ พัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ มีชีวิตอย่างอิสระ เป็นภาระของครอบครัว และชุมชนให้น้อยที่สุด ตลอดจนสามารถทำประโยชน์ให้ประเทศชาติและสังคมสืบต่อไปได้ เด็ก พิการถือเป็นทรัพยากรบุคคลของสังคม หากได้รับการส่งเสริมอย่างถูกต้องเหมาะสมกับศักยภาพและความต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะบุคคล ย่อมมีความรู้ ความสามารถ มีศักยภาพที่จะประกอบอาชีพ

พึ่งพาตนเอง และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข รวมทั้งการช่วยสร้างสรรค์สังคมได้ เช่นเดียวกับคนทั่วไป (กรรณิการ์ สำนักเนตร, 2553)

ครูถือว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยเฉพาะผู้เรียนที่เป็นเด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ นอกจากการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention : EI.) โดยการคัดกรอง ประเมินพัฒนาการ ประเมินความสามารถพื้นฐาน วางแผนการจัดการศึกษาและปฏิบัติการสอนตามแผนที่กำหนดไว้แล้ว ครูต้องจัดทำแผนการให้บริการเฉพาะครอบครัว (Individual Family Service Plan : IFSP.) แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP.) แผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan : IIP.) แบบบันทึกการสอน และแบบสรุปพัฒนาการตามระบบประกันคุณภาพการศึกษา มาตรฐานด้านครูกำหนดให้ครูต้องปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2550)

ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปางกำลังเผชิญกับสถานการณ์ที่ครูส่วนใหญ่เป็นครูเข้าทำงานใหม่ตลอดเวลา เนื่องจากตำแหน่งพนักงานราชการและครูอัตราจ้างไม่มีความมั่นคงในชีวิต จึงแสวงหางานที่มั่นคงกว่าจากที่อื่น ครูใหม่ส่วนใหญ่ไม่เคยให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษใดมาก่อน ครูเก่ามีจำนวนน้อยและภาระงานมากไม่มีเวลาสอนงานให้กับครูใหม่ ครูเก่าบางคนไม่มีทักษะการสอนงาน ครูเก่าหลายคนมีกระบวนการทำงานแตกต่างกัน และอีกทั้งศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปางไม่สามารถจัดอบรมให้กับครูที่เข้ามาทำงานใหม่ได้ตลอดทั้งปี จึงทำให้ครูใหม่เกิดความสับสน ทำงานผิดพลาด ใช้เวลาเรียนรู้งานนาน งานไม่เดิน เด็กพิการได้รับการบริการที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม

ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปางจึงได้จัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) หาวิธีการสอนงานให้ครูรู้งานอย่างยั่งยืน ใช้เวลาน้อย ให้ได้งานที่มีคุณภาพเป็นมาตรฐานเดียวกัน ครูทำงานอย่างไม่สับสน รู้ว่าตนเองจะต้องทำอะไรก่อนอะไรทำทีหลัง สามารถศึกษาเรียนรู้งานได้ด้วยตนเอง จากผลการสนทนากลุ่ม พบว่า การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปางควรมีคู่มือการปฏิบัติงาน (Work Manual) ทุกขั้นตอน ซึ่งอาจส่งผลให้เด็กพิการได้รับการแก้ปัญหาที่เหมาะสมมากขึ้น อีกทั้งคู่มือการปฏิบัติงานที่ครอบคลุมการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มทุกขั้นตอนยังไม่เคยมีศูนย์การศึกษาพิเศษใดจัดทำมาก่อน และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปางยังไม่เคยจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการ จากสภาพปัญหาข้างต้นผู้รายงานในฐานะผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปางเห็นว่ามีคามจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งดำเนินการจัดทำ “ชุดคู่มือการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง” เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการได้อย่างมีทิศทางและรวดเร็ว ถูกต้องเหมาะสมกับความต้องการ

จำเป็นพิเศษ (Special Needs) เฉพาะบุคคล สนองตอบต่อกฎหมายและสนองนโยบายรัฐบาล ตลอดจนส่งเสริมพัฒนาการของเด็กพิการให้เต็มศักยภาพยิ่งขึ้น จึงได้พัฒนา “ชุดคู่มือการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง” ขึ้นมา

๒. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อพัฒนาชุดคู่มือการปฏิบัติงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง

2.2 เพื่อศึกษาผลการประเมินคุณภาพและประโยชน์ของชุดคู่มือการปฏิบัติงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง

2.3 เพื่อศึกษาผลการประเมินติดตามครูผู้สอนในการนำชุดคู่มือการปฏิบัติงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปางไปใช้

2.4 เพื่อศึกษาผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนและหลังครูผู้สอนนำชุดคู่มือการปฏิบัติงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปางไปใช้

2.5 เพื่อศึกษาผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง

๓. ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 กลุ่มประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในวิจัยนี้ คือ ครูผู้สอน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2555 - 2557 จำนวน 19 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ (1) แบบสอบถามคุณภาพและประโยชน์ของคู่มือการปฏิบัติงาน (2) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้รับบริการ รูปแบบการวิจัยเป็นแบบวิจัยเชิงปฏิบัติการ

3.4 การวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลในการรายงานครั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

๔. ผลการวิจัย

4.1 ผลการพัฒนาชุดคู่มือการปฏิบัติงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการ ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง พบว่า 1) **ขั้นประเมินความต้องการนวัตกรรม**จากการค้นหาปัญหาโดยการจัดสนทนากลุ่ม พบว่าครูผู้สอนขาดคู่มือการปฏิบัติงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการที่มีรูปแบบขั้นตอนที่ชัดเจนในแนวทางเดียวกัน ควรมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานให้ครอบคลุมทุกขั้นตอนของการให้บริการและชัดเจนสามารถนำไปเป็นแนวทางการปฏิบัติงานได้ผลการปฏิบัติงานที่เหมือนกันทั้งครูเก่าหรือครูใหม่ 2) **ขั้นสร้างต้นแบบนวัตกรรม** พบว่าผู้ศึกษามีการค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ ตำรา คู่มือ วิทยานิพนธ์ รายงานการค้นคว้าอิสระ รายงานการวิจัย ราชกิจจานุเบกษาและเว็บไซต์ มีการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนานวัตกรรม จำนวน 6 ชุด และมีคู่มือการปฏิบัติงาน (Work Manual) จำนวน 29 เล่ม และคู่มือการใช้ จำนวน 1 เล่ม รวมเป็น 1 ชุด องค์ประกอบในการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน 16 องค์ประกอบ 3) **ขั้นหาประสิทธิภาพนวัตกรรม** พบว่าผลการตรวจพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบประเมินคุณภาพและประโยชน์ของคู่มือการปฏิบัติงาน มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 แบบประเมินติดตามการนำไปใช้ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และแบบประเมินความพึงพอใจต่อการให้บริการ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 4) **ขั้นทดลองใช้นวัตกรรม** พบว่า มีการนำคู่มือการปฏิบัติงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปางไปใช้ทั้ง 29 เล่ม 5) **ขั้นเผยแพร่วัตกรรม** พบว่า ได้ทำการเผยแพร่ให้กับศูนย์การศึกษาพิเศษ ในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 จำนวน 7 ศูนย์ มีผลการประเมินด้านคุณภาพชุดคู่มือการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.93$) และผลการประเมินด้านประโยชน์ของคู่มือการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.98$)

1.4.2 ผลการประเมินคุณภาพและประโยชน์ของชุดคู่มือการปฏิบัติงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง พบว่า โดยภาพรวมระดับการประเมินคุณภาพของชุดคู่มือการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.96$) ส่วนผลการประเมินประโยชน์ของชุดคู่มือการปฏิบัติงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$) และเมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่าทุกเรื่องมีระดับการประเมินประโยชน์ในระดับมาก

1.4.3 ผลการประเมินติดตามการใช้ชุดคู่มือการปฏิบัติงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง พบว่า โดยภาพรวมระดับความพึงพอใจของผู้ใช้คู่มือการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อ มีระดับความพึงพอใจในระดับมาก

1.4.4 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโดยรวมสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยรวมทุกทักษะของปีการศึกษาที่ผ่านมา ได้แก่ ทักษะกล้ำมเนื้อมัดใหญ่ ทักษะกล้ำมเนื้อมัดเล็ก ทักษะทางสังคม ทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน ทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษา ทักษะทางสติปัญญาหรือการเตรียมความพร้อมทางวิชาการ และทักษะจำเป็นเฉพาะความพิการ โดยปีการศึกษา 2555 มีผลคะแนนเฉลี่ยรวม 96.46 และปีการศึกษา 2556 มีผลคะแนนเฉลี่ยรวม 99.51 เฉลี่ยสูงขึ้น 3.05

1.4.5 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง พบว่า โดยภาพรวมระดับความพึงพอใจของผู้ปกครอง อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.30$) และเมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ขั้นตอนที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของเด็กพิการ ส่วนขั้นตอนที่มีระดับความพึงพอใจในระดับมาก เรียงตามลำดับ ได้แก่ ขั้นตอนการให้บริการด้วยกิจกรรมที่เหมาะสม ขั้นตอนการประเมินความสามารถพื้นฐาน การคัดกรองประเภทความพิการและการส่งต่อ ขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล /การจัดทำแผนการให้บริการเฉพาะครอบครัว ขั้นตอนการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและการส่งต่อ และขั้นตอนประเมินความก้าวหน้า / ทบทวนแผน

๕. อภิปรายผล

5.1 หลังจากการนำชุดคู่มือการปฏิบัติงานไปใช้ครูผู้สอนมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.04$)

การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปางได้ดำเนินการประชุมทำความเข้าใจในระบบประกันคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษอย่างต่อเนื่อง มีการจัดสนทนากลุ่มเพื่อค้นหาปัญหาร่วมกัน ตลอดจนร่วมกันหาทางออกด้วยกันในทุกกิจกรรม มีการชี้แจงการดำเนินงานให้ครูผู้สอนทุกคน มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบงานโดยแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานร่วมกัน โดยมีครูเก่าซึ่งมีประสบการณ์การดำเนินงานมานานและครูใหม่ทำงานไม่นานร่วมให้ข้อมูลถึงขั้นตอนที่ควรจะเป็นและความละเอียดของขั้นตอนเพื่อให้เข้าใจตรงกัน มีการนิเทศครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง มีการหารือในที่ประชุมครูและติดตามงานอย่างต่อเนื่อง ครูจึงมีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน ครูสามารถนำชุดคู่มือการปฏิบัติงานไปใช้ได้อย่างมีทิศทาง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ครูผู้สอนมีความตั้งใจในการร่วมกันออกแบบคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อใช้ในศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง ซึ่งเกิดจากการสนทนากลุ่มร่วมกัน เกิดเป็นความต้องการที่ตรงกัน ที่จะแก้ปัญหาของครูผู้สอนอย่างแท้จริง ทั้งนี้เพื่อให้ครูผู้สอนทุกคนได้มีแนวทางในการปฏิบัติงานที่เป็นแนวทางเดียวกัน สามารถนำคู่มือการปฏิบัติงานไปใช้ได้จริงและสามารถทำงานแทนกันได้ สอดคล้องกับ ผลการศึกษาของไพเราะ รอยตระกูล (2546 หน้า ๖) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาคู่มือการจัดการศึกษาเยาวชนนอกระบบ สำหรับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผล

การศึกษาพบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องการให้มีการพัฒนาคู่มือการจัดการศึกษาเยาวชน นอกระบบ เพื่อเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้เยาวชนในชุมชน ทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ และให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน ชุมชน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุธีรา จีรติวรา (2546 หน้า ๙) ได้ศึกษาการพัฒนาคู่มือการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่าผู้ปกครอง ต้องการให้มีการพัฒนาคู่มือ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยมีเนื้อหาที่เข้าใจง่าย มีภาพประกอบ ตัวอักษรมีขนาดใหญ่ ใช้ภาษาที่ง่ายต่อความเข้าใจ

5.2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโดยรวมสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยรวมทุกทักษะของปีการศึกษาที่ผ่านมา

การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะ ครูผู้สอนทุกคนมีคู่มือการปฏิบัติงานที่สามารถนำไปใช้ได้ด้วยตนเอง ครูเก่าใช้เวลาสอนงานครูใหม่น้อยลง ครูใหม่สามารถปฏิบัติงานได้เร็วขึ้น ใช้เวลาในการเรียนรู้งานน้อยลง มีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน จึงมีเวลามากขึ้นในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการ เด็กพิการได้รับการบริการที่มีความหลากหลายของกิจกรรมที่ครอบคลุมกิจกรรมที่จำเป็นในการพัฒนาศักยภาพเด็กพิการ อาทิ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทางการศึกษาพิเศษ การจัดกิจกรรมศิลปะบำบัด การจัดกิจกรรมบริการเทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัด การจัดกิจกรรมบำบัด การจัดกิจกรรมกายภาพบำบัด การจัดกิจกรรมทางจิตวิทยา การผลิตสื่อการเรียนการสอน จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโดยรวมสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยรวมทุกทักษะของปีการศึกษาที่ผ่านมา

5.3 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง พบว่า โดยภาพรวมระดับความพึงพอใจของผู้ปกครอง อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.30$)

การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะ เด็กพิการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวมสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยรวมทุกทักษะของปีการศึกษาที่ผ่านมา เด็กพิการได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มศักยภาพ ครูผู้สอนทุกคนเอาใจใส่ดูแลเด็กพิการอย่างสมอบต้นเสมอปลาย ทำให้เด็กพิการมีพัฒนาการที่ดีขึ้นสามารถช่วยเหลือตนเองได้ดีขึ้น ผู้ปกครองสามารถประสานการทำงานร่วมกับครูได้ทุกคน โดยไม่ต้องรอรอถามครูเก่า เนื่องจากครูใหม่ทราบขั้นตอนการทำงานอย่างชัดเจนเทียบเท่าครูเก่า จึงทำให้ผู้ปกครองได้รับความสะดวกในการประสานงานมากขึ้น ผู้ปกครองจึงมีความพึงพอใจในระดับมาก

๖. ข้อเสนอแนะ

3.1 ควรศึกษานวัตกรรมการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของครอบครัวและเครือข่ายในชุมชนเพื่อนำมาพัฒนางานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.2 ควรศึกษาและพัฒนาแบบการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานอื่นๆที่เหมาะสมกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการที่หลากหลาย เพื่อให้ครูเกิดแนวคิดในการพัฒนาเด็กพิการให้มีศักยภาพอย่างเต็มความสามารถ

3.4 ควรจัดกิจกรรมเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูที่หลากหลายรูปแบบ เพื่อจะได้มีกำลังใจ กำลังกายร่วมกันพัฒนาการศึกษาสำหรับเด็กพิการต่อไป

๗. กิตติกรรมประกาศ

การทำผลงานวิชาการ เรื่อง รายงานการพัฒนาคู่มือการทำวิจัยชั้นเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง ได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก จาก นางพวงมณี ชัยเสรี ผู้อำนวยการสำนักการคลังและสินทรัพย์ รักษาการในตำแหน่งที่ปรึกษาเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการศึกษาพิเศษและผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ดร.สมพร หวานเสร็จ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง ดร.สุรางค์ วิสุทธีสระ ผู้อำนวยการโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จิตต์อารีฯ ดร.ปนัดดา วงศ์จินดา ผู้อำนวยการโรงเรียนเศรษฐเสถียรในพระราชูปถัมภ์ และดร.พิกุล เลี้ยวศิริพงศ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ ผู้รายงานรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

๘. เอกสารอ้างอิง

กรรณิการ์ สำนักเนตร (2553) การสังเคราะห์งานวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและสถิติการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กองการศึกษาเพื่อคนพิการ (2543) คู่มือฝึกอบรมอาสาสมัครเพื่อคนพิการ ขอนแก่น : ศิริภรณ์ท้อฟเชื้อ

จิราพร บุญศรี (2554) การสร้างคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนวิชาคณิตศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับเครื่องใช้ชนเผ่า โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงดาวจังหวัดเชียงใหม่ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาคณิตศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ชวลิต แพนนอม (2547) การจัดทำคู่มือปฏิบัติการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียนบ้านท่าเมืองลำ อำเภอมืองเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

“ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การปฏิบัติหน้าที่อื่นของศูนย์การศึกษาพิเศษ พ.ศ. 2553” (2553, 6 สิงหาคม) ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 127 ตอนพิเศษ 95 ง หน้า 23

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 (2551, 5 กุมภาพันธ์) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 28 ก หน้า 1

ไพเราะ รอยตระกูล (2546) การพัฒนาคู่มือการจัดการศึกษาเยาวชนนอกระบบ สำหรับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

พรรณี ลีรพันธุ์ (2548) การสร้างคู่มือการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดการบริการและวิจัยและวิจัย คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เรืองชัย จรุงศิริวัฒน์ (2554) เทคนิคการเขียนคู่มือการปฏิบัติงาน ขอนแก่น : ศูนย์ผลิตเอกสารสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สิรินารถ เมฆารวุฒิ (2550) การพัฒนาคู่มือเตรียมตัวสอบ ไมโครซอฟท์ ออฟฟิศเปเซิลลิส บนโทรศัพท์มือถือ วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศและการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สุธีรา จีรติวรา (2546) การพัฒนาคู่มือการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552) การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน Work Manual พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา

สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2549) การเขียนคู่มือปฏิบัติงาน เอกสารอัดสำเนา

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2556) คู่มือหลักสูตรการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ พุทธศักราช 2556 เอกสารอัดสำเนา

สมพร หวานเสร็จ (2547) การพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กบกพร่องทางสติปัญญาโดยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 เอกสารอัดสำเนา

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2541) การบริหารงานเชิงระบบ ค้นเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2557 จาก <http://school.go.th/takfawichaprasit/vijai>